

HAMSİLOS TABİAT PARKI'NIN REKREASYON POTANSİYELİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

www.jrtr.org

Özlem ALTUNÖZ¹

Alpay TIRIL²

Ömer Emre ARSLAN³

¹ Sinop Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik YO, Yrd.Doç.Dr. (ozlemaltunoz@hotmail.com)

² Sinop Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik YO, Yrd.Doç.Dr. (alpaytiril@yahoo.com)

³ Sinop Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik YO, Arş.Gör. (omeremrearslan@hotmail.com)

ÖZET

Doğal çevrenin, sanayileşme ve kentleşme ile birlikte hızla tahrip edildiği yadsınamaz bir olgu durumundadır. Bu durum, insanları zihinsel ve fiziksel anlamda olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla mevcut tabiat alanlarının korunması ve toplum yararına kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma, Sinop'ta bulunan Hamsilos Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Bunun için Gülez'in 1990 yılında geliştirmiş olduğu Orman içi rekreasyon potansiyeli değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada Hamsilos Tabiat Parkı'nın endemik bazı unsurları içerisinde barındıran zengin bitki örtüsü, yaban hayatının gözlemlenebileceği bir ekolojik alan, sahip olduğu temiz havası ve çevresiyle psikolojik ve fizyolojik sağlığa olumlu katkılar sağlayacak kapasitesi, özgün ve çeşitli bir panoramik görsellik sunması gibi özellikleriyle çok ciddi bir rekreasyon potansiyelini bünyesinde barındırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut potansiyelinin değerlendirilmesi adına konaklama, yiyecek-içecek, ulaşım, sportif aktivite, çevre düzenlemesi ve bakımı konularındaki eksikliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hamsilos Tabiat Parkı, Rekreasyon Potansiyeli, Turizm, Sinop

A STUDY ON THE DETERMINATION OF THE POTENTIAL FOR RECREATION OF HAMSİLOS NATURE PARK

ABSTRACT

Destroying of natural environment along with industrialization and urbanization is, an rapidly undeniable phenomenon. This situation negatively affects people mentally and physically. Thus, the protection of present natural areas and the gain of society benefit have a great importance. Hence, this research was conducted to evaluate the potential for recreation of Hamsilos Nature Park, located in Sinop. For this purpose, Forest Inner Recreation Potential Evaluation Method was used, which was developed by Gülez in 1990. In this study, Hamsilos Nature Park's features like endemic certain elements in the hosting rich vegetation, an ecological area where wildlife can be observed, clean air and environment, positive capacity contribution for psychological and physiological health, unique and presentation of diverse panoramic visuals etc., very serious recreation potential was concluded. The elimination of deficiencies in proposals were submitted on behalf of evaluation of the existing potential; accommodation, food and beverage, transportation, sport activities, landscaping and environmental care.

Keywords: Hamsilos Nature Park, Recreation Potential, Tourism, Sinop

Jel Code: Jel-L 83, JEL-Q 26,

1. Giriş

İnsanlığın ve insanların yaşam alanlarının tarihsel süreçte geçirdiği değişim, giderek artan bir rekreasyon gereksinimini de beraberinde getirmiştir (Özkan, 2001). Uygarlığın endüstri ve endüstri sonrası dönemlerinde önemi artan rekreasyon, Aktar (1970) tarafından, insanların yaşama bağlılıklarının ve yaşam sürelerinin artırılmasında gerekli bir olgu olarak nitelendirilmekte, ruhsal ve bedensel zindeliğin anahtarı olarak görülmektedir. Bayraktar (1972), çalışma ve rekreasyonu insan yaşamının iki temel işlevi olarak görmekte, bu iki işlev arasındaki dengenin insanın mutluluğuyla ilintili olduğunu vurgulamaktadır.

İnsan-çevre ilişkilerinin her bakımdan sorgulandığı ve endüstri sonrası yaşamın bedensel ve ruhsal yönlerden yıpratıldığı modern insanlığın çıkış yolları aradığı günümüzde, on dokuzuncu yüzyıldan beri giderek artan bir ivme ile ağırlığını artıran rekreasyon olgusunun kavramsal içeriği ile etimolojik bağlamı, bu önemi çok iyi yansıtmaktadır. İnsanlığı bunalım ve çıkış yolları sarmalında bir arayışa iten modern dünyanın insanlığa sunduğu dünyevi kurtuluş reçetelerinden biri olarak değerlendirilebilecek rekreasyon, Latince kökenli dillerde sözcük anlamı olarak “yeniden yaratma” anlamına gelmekle birlikte, Türk Dil Kurumu (2014) tarafından, indirgemeci bir yaklaşımla, “insanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, Türkçe’ye Latince kökenli dillerdeki biçimiyle geçen kelimenin etimolojisi hakkında fikir vermekten çok uzaktır. Bayraktar (1972), “yeniden tazelemek” olarak adlandırdığı bu yenilenmenin amacının, “kişiye fiziksel ve ruhsal yönden yeniden canlılık kazandırılması” olduğunu ve bu kazanıma, doğal öğelerin yardımıyla ortaya çıkan “zevk duyma” sonucu ulaşabileceğini belirtmektedir. Sözcüğü kavramsal içeriğinden soyutlamadan tanımlayan Özkan’a (1981; 2001) göre rekreasyon,

sağlıklı yaşamak ve verimli çalışmak için, insanın bozulan bütünlüğüne, dilediği aktivitelerle yeniden erişmesi olayıdır. Rekreasyonun, modern çağın yorduğu insanın psikosomatik sağlığı için gerekli bir aktivite olması, rekreasyon alanlarının kendilerinden beklenen işlevleri yerine getirme olanaklarının yüksekliği ölçüsünde değerlerini artırmaktadır.

Literatüre bakıldığında; bozulmamış ve bakir yerlerin, şehir merkezine çok yakın olmayan alanların sahip olduğu tüm doğal kaynakların rekreasyonel ve turizm amaçlı olarak değerlendirilebileceği ifade edilmektedir (Ryan, Ninov ve Aziz, 2012; Reynolds ve Braithwaite, 2001). Ayrıca sahip olunan tabiat alanları rekreasyon amaçlı olarak da planlanıp, yönetilebilmektedir. Rekreasyon planlaması ve yönetimindeki temel ilkelerden biri ise rekreasyon fırsatlarında çeşitlilik sağlamaktır. Farklı tipteki ziyaretçilerin destinasyona çekilmesi, değişik rekreasyon alternatiflerinin değerlendirilmesini sağlayacaktır (Harshaw ve Sheppard, 2013; Rollins ve Robinson, 2002). Su ve su kıyıları, büyük çekicilikleri nedeniyle rekreasyonel kullanımlar için en çok talep edilen peyzaj öğeleridir (Özkan, 2002). İnsanı psikolojik olarak rahatlatan ve dinlendiren bir peyzaj öğesi olan su, ruhsal etkilerinin yanında, birçok aktif rekreasyon etkinliğine de olanak sağlar. Ancak, tüm rekreasyon alternatiflerinin değerlendirilmesi sürecinde özellikle sürdürülebilir bir gelişim planının (Tosun, 2001) takip edilmesi gerekmektedir.

Sağladığı rekreasyon olanaklarıyla su ve su kıyıları kadar önemli olan diğer peyzajlar da ormanlardır. Orman ekosistemleri, ekolojik ve ekonomik faydaları yanında, yüksek rekreasyon potansiyelleri ile de öne çıkan ekosistemlerdir. Ancak, bu ekosistemlerin rekreasyon alanı olarak kullanılması olumsuz olarak etkilenmelerine de yol açabilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde rekreasyon alanı veya turizm merkezi olan yerlerin ekolojik

açından maruz kalacağı etkiler öncelikli olarak, belirlenecek turizm ve rekreasyon türüne göre şekillenecektir (Zhang, Xiang ve Li, 2012; Geneletti ve Dawa, 2009). Ekolojik alanın sahip olduğu vahşi yaşam popülasyonunun, ziyaretçileri çeken önemli unsurlardan biri olması ve bu durumun vahşi hayatın korunmasına yönelik algıyı da olumlu anlamda etkilemesi bunun bir örneğidir (Ryan vd., 2012; Higham, 1998). Ayrıca ormanlar gibi doğal zenginliklere sahip alanlarda zaman geçirmenin kişilerin zihinsel ve fiziksel sağlığına faydalı olduğu belirtilmektedir (Eriksson ve Nordlund, 2013). Temiz ve sağlıklı hava sayesinde stresten arınmak, doğal çevrede yapılan fiziksel hareketlerle rahatlamak gibi etkenler de ziyaretçileri rekreasyon merkezlerine çeken önemli unsurlar içerisinde yer almaktadır (Hansen-moller ve Oustrup, 2004).

Orman ekosistemlerinin suyla buluştuğu kıyısız peyzajlar, karadan suya geçişte barındırdığı ekolojik geçiş alanlarıyla, doğal yönden olduğu kadar, sunduğu çok yönlü olanaklarla rekreasyonel yönden gözde alanlardır. Gerek kıyıların, gerekse orman ekosistemlerinin ekolojik ve görsel özelliklerinden kaynaklanan biyokonfor, kent yaşamının fiziksel ve psikolojik yıpratıcılığının bedensel ve ruhsal olarak yordduğu günümüz insanının psikosomatik sağaltımı için önemli olanaklar sunmaktadır. Bu tip doğal peyzajların yüksek rekreasyon potansiyeli taşıması, bu alanları kente yakınlıkları ölçüsünde değerli kılmaktadır. Ancak özsel değerleri nedeniyle ne kadar ideal olursa olsun, kent yakın çevresindeki rekreasyon alanlarının salt fiziksel yakınlıkları nedeniyle üst düzey bir rekreasyon potansiyeline sahip olduğu söylenemez.

Doğal açıdan zengin özelliklere sahip bir alan; avcılık, yürüyüş, koşu, kampçılık, balıkçılık, bisiklet biniciliği, kuş gözlemciliği gibi birçok rekreasyon etkinliğine uygun durumdaysa, hem yerel halkın hem de dışarıdan gelecek olan

ziyaretçilerin tercih ettiği bir yer haline gelir ve turizm endüstrisinin önemli bir parçası olur (Harshaw ve Sheppard, 2013). Profesyonel bir turizm anlayışı ile planlanacak olan tabiat alanlarının ise rekreasyon faaliyetleri amaçlı kullanılmasında sürdürülebilirlik ilkesinin de hiç şüphesiz dikkate alınması gerekmektedir. Tosun (2005)'e göre sürdürülebilir bir turizm planlamasında toplumun karar alma süreçleri içerisine katılması, planların birçok etkenle beraber çevresel açıdan da başarılı olmasında etkin bir rol oynamaktadır. Yerel halkın turizm gelişimi karar süreçlerine dâhil olması, halkın turizmden ve tüm rekreasyon alanlarından fayda sağlayabilmesi açısından da bir gerekliliktir (Öztürk ve Arslan, 2013; Said, Ramli ve Radin, 2012;).

Özkan'a (2001) göre; kent insanının sorunlarla dolu yaşam çevresinden olanakları ölçüsünde uzaklaşarak kendini yenilediği kırsal alanların rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler üç ana başlık altında toplanabilir. Kendi içlerinde alt gruplara ayrılacak bu temel faktörler;

- Rekreasyonel doğal faktörler,
- Rekreasyonel alt ve üst yapı faktörleri,
- Rekreasyonel sosyal faktörlerdir.

Özkan'ın (2001), üç ana başlık altında sınıflandırdığı rekreasyonel değerleri, orman içi rekreasyon alanlarını dikkate alarak; peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık ve olumsuz etkenler olmak üzere beş ana başlık altında sınıflayan Gülez (1990), bu beş etkeni puanlayarak orman içi rekreasyon alanlarına özgü bir değerlendirme yöntemi geliştirmiştir. Bu amaçla geliştirilen bir formda yer verilen bilgileri puanlama esasına dayanan ve basit bir matematiksel işlemle sonuca ulaşmayı sağlayan yöntem, uzman gözlem ve değerlendirmesi esasına dayandığından, kullanıcı anketlerine ve istatistikî değerlendirmelere gerek duyulmayan bir yöntemdir.

Gülez (1990) tarafından geliştirilen orman içi rekreasyon alanlarını değerlendirme yönteminin bu çalışmada uygulandığı Hamsilos Tabiat Parkı (Sinop), ormanla kıyının birleştiği bir peyzaj olarak rekreasyonel talebin yoğunluğuyla ele alınmış olmanın yanında, doğa koruma alanı olarak belirlenmiş olması ve bu durumuyla çelişik olarak, İnceburun'da yapılması planlanan nükleer santral nedeniyle kamuya kapatılma olasılığıyla karşı karşıya olduğundan seçilmiştir.

Hamsilos Tabiat Parkı'nın rekreasyonel nitelikleri ve geleneksel rekreatif kullanımı yanında, sahip olduğu koruma statülerinden biri olan "tabiat parkı" statüsünün de yasal bağlamda rekreasyonel kullanımla ilişkilendirilmiş olması, söz konusu alanın araştırma alanı olarak seçilmesini desteklemektedir. 09.08.1983 tarih ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun ikinci maddesinin (b) bendinde; "*bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları*" olarak tanımlanan tabiat parkları (Yücel, 2005), rekreasyonel kullanıma uygun doğa koruma alanları

olarak oluşturulan bir koruma statüsüdür. Milli Parklar Kanunu uyarınca, 24.08.2007 tarihinde "Hamsilos" adıyla tabiat parkı olarak ilan edilen (OSB DKMPGM, 2014) doğal alanın bir bölümünü oluşturan Akliman Koyu, 1987 yılında mesire alanı olarak belirlenmiş; alanın tabiat parkı olamamasıyla "Günöbirlik Kullanım Alanı" olarak adlandırılmıştır. Tabiat Parkı, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun kapsamında I. Derece Doğal Doğal Sit olarak tescillidir.

Karadeniz Bölgesinin Batı Karadeniz Bölümünde, Sinop Yarımadasının İnceburun uzantısının doğu kıyılarında, idari olarak Sinop Merkez Abalı Köyü sınırları içinde bulunan, 67,9 ha büyüklüğündeki Hamsilos Tabiat Parkı, 42° 03' 53'' - 42° 02' 49'' kuzey enlemleri ile 35° 03' 05'' - 35° 02' 13'' doğu boylamları arasındadır (OSİB X. Bölge Müdürlüğü, 2014). Doğusu ve kısmen kuzeyi Karadeniz'le sınırlanan alanın kuzeybatı ve batısında geniş orman alanları, güneyinde ise kırsal yerleşim, tarım ve turizm kullanımlarını içeren kültürel alanlar bulunmaktadır (Şekil 1):

Şekil 1: Hamsilos Tabiat Parkı'nın Konumu

Kaynak: "Google Earth" kullanılarak bu araştırmanın yazarları tarafından düzenlenmiştir.

Sinop kent merkezine 14 km, Sinop Havaalanı'na ise yaklaşık 5,5 km mesafede bulunan Hamsilos Tabiat Parkı, kente yakınlığına rağmen görece olarak iyi korunmuş bir doğal peyzaj olarak

nitelendirilebilir. Tabiatı koruma alanında bulunan Akliman ve Hamsilos koyları, dağ silsilelerinin denize paralel uzandığı ve kıyı morfolojisini belirlediği kuzey Anadolu kıyılarının genel morfolojisinden farklı olarak, horst ve graben alanların

denize dik uzandığı, girintili çıkıntılı formlarda olmasını sağlayan çok sayıda koy, burun ve yarımadaı barındıran Ege kıyılarını andırır. Tabiatı koruma alanının güneyindeki Akliman Koyu, korunaklı bir doğal liman olarak balıkçı ve gezi teknelerinin sığınabileceği bir sığınak, gerekse su sporları için elverişli bir denizel alan olarak yoğun bir taleple karşı karşıyadır. Koruma alanının kuzeyindeki Hamsilos Koyu ise, kayaç morfolojik ve jeolojik yapısının farklılığı nedeniyle kıyasal kullanıma çok uygun olmamakla birlikte, gezinti teknelerinin güvenli olarak demirleyebileceği ve yüzülebilecek nitelikte, ria tipi bir kıyı olarak önemli bir peyzajdır. Koy, görsel ve vejetatif özellikleriyle de Ege kıyılarını andırır. Tabiatı koruma alanının güney kıyılarında, Karadeniz Bölgesi'nde sıklıkla rastlanmayan uzunlukta kumsallar bulunmaktadır.

Morfolojik olarak batısındaki bir fayın etkisiyle oluşmuş bir çöküntü alan olan Hamsilos Koyu'nda egemen kayaç yapısı, gevşek çimentolu kum taşlarıdır (Akkan, 1975). Akliman koyu kıyıları, falez özelliği gösteren Hamsilos kıyılarından daha alçak olup Karagöl-Aksaz formasyonuna kadar bu morfolojik yapı devam etmektedir.

Gür bir orman örtüsüyle çevrili olan Hamsilos Tabiatı Koruma Alanı; kayın (*Fagus spp*), meşe (*Quercus spp*), dişbudak (*Fraxinus spp*), gürgen (*Carpinus spp*), defne (*Laurus nobilis*) gibi birçok doğal odunsu türün bulunduğu orman vejetasyonu yanında, sahil çamı (*Pinus pinaster*) ile ağaçlandırılmış bölümleri de barındırmaktadır. Odunsu türler yanında, aralarında endemik ve koruma kategorilerine alınmış otsu türlerin de bulunduğu alan, kuş varlığınca da zengindir (Yeni vd., 2013).

Akliman Günöbirlik Kullanım Alanı'na girişin biletli olduğu alan, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın kayıtlarına göre, Sinop'a gelen ziyaretçilerin % 85'i tarafından ziyaret edilmektedir (Yeni vd., 2013).

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Sinop'ta bulunan Hamsilos Tabiat Parkı'nın peyzaj yapısı, iklimsel özellikleri, ulaşılabilirliği, sahip olduğu rekreatif kolaylıklar ve olumsuz etkenler temelinde rekreasyon potansiyelini belirlemektir.

3. Yöntem

Hamsilos Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelini belirlemeye yönelik yürütülen bu çalışmada Gülez'in 1990 yılında geliştirmiş olduğu Orman içi rekreasyon potansiyeli değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Gülez yöntemine göre (1990) destinasyonun sahip olduğu peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik ve rekreatif kolaylıkların toplamından destinasyonu etkileyen olumsuz etkenler çıkarılarak bir destinasyonun rekreasyon potansiyeli hesaplanabilmektedir. Destinasyonun sahip olduğu bu olumlu ve olumsuz etkenler ise "Orman içi rekreasyon potansiyeli değerlendirme formu" adı verilen bir form yardımı ile puanlanmaktadır (Tablo 1).

Gülez (1990) Tablo 1'de sunulan form yardımı ile toplanan verileri basit bir matematiksel formül yardımı ile hesaplamaktadır. Buna göre bir destinasyonun rekreasyon potansiyeli aşağıdaki gibi formüle edilebilir;

$$P + I + U + RK + OSE (-) = \% RP$$

P: Peyzaj Değeri, *I*: İklim, *U*: Ulaşılabilirlik, *RK*: Rekreatif Kolaylık, *OSE*: Olumsuz Etkenler, *RP*: Rekreasyon Potansiyeli

Tablo 1: Ormaniçi Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Formu

Formüldeki Öğeler	Öğenin Özellikleri	En Yüksek Puan	Açıklama	Değerlendirme Puanı
PEYZAJ DEĞERİ (P)	Alanın Büyüklüğü	4	10ha.'dan büyük	4puan
			5-10 ha.	3puan
			1-5 ha.	2puan
			0.5-1 ha.	1puan
	Bitki Örtüsü	8	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	7-8puan
			Yalnız ağaçlık ve çayırılık	6-7puan
			Çalılık, çayırılık, seyrek ağaçlık	5-6puan
			Çayırılık, seyrek ağaçlık	4-5puan
			Yalnız çalılık ve çayırılık	3-4puan
			Çalılık, seyrek ağaçlık	3-4 puan
	Deniz, Göl, Akarsular	8	Çayırılık, seyrek çalılık	2-3puan
			Yalnız çayırılık	1-3puan
Deniz kıyısı			7-8puan	
Göl kıyısı			6-7puan	
Yüzeysel Durum	5	Akarsu kıyısı	4-5puan	
		Dereler	1-4puan	
		Düz alan	5puan	
		Hafif dalgalı	4puan	
		Az meyilli, yer yer düzlük	3puan	
Görsel Kalite	4	Az engebeli	2puan	
		Orta engebeli	1puan	
		Panoramik görüntüler	3-4puan	
Diğer Özellikler	6	Güzel görüş ve Vistalar	2-3puan	
		Alanın genel görsel estetik değeri	1-3puan	
İKLİM DEĞERİ (İ)	Sıcaklık	10	Örneğin doğal anıt, çağlayan, mağara, tarihsel ve kültürel değerler, yaban hayvanları, kuşlar vb.	1-6puan
			Yaz ayları (Hz.Tm.Ağ.) ortalaması	
			°C 16-17-18-19-20-21-22-23-24-25 34-33-32-31-30-29-28-27-26-25	
	Yağış	8	P. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	
			Yaz ayları (Hz.Tm.Ağ.) toplamları	
Güneşlenme	5	mm 50-100-150-200-250-300-350-400		
		P. 8 - 7 - 6 - 5 - 4 - 3 - 2 - 1		
Rüzgârlılık	2	Yaz ayları bulutluluk ortalaması		
		Bulutluluk: 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9		
ULAŞILABİLİRLİK (U)	Bulunduğu bölgenin turistik önemi	4	P. : 5 - 4 - 3 - 2 - 1	
			Yaz ayları ort. rüzgar hızı	
	Bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması	5	1m/sec'den az	2puan
			1-3m/sec	1puan
			Akdeniz, Ege, Marmara kıyı bandı	3-4puan
			Karadeniz kıyı bandı	2-3puan
	Ulaşım süresi (yakındaki en az 5000nüfuslu kentten)	4	Önemli karayolu güzergâhları, turizmde öncelikli yöreler	1-3puan
			20km'ye kadar uzaklık	4-5puan
			50km'ye kadar uzaklık	3-4puan
			100km'ye kadar uzaklık	2-3puan
Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	200km'ye kadar uzaklık	1-2puan	
		Yürüyerek 1 saate kadar ya da taşıtla 0-30dak.	4puan	
		Taşıtla 30 dak.-1saat	3puan	
		Taşıtla 1-2 saat	2puan	
			Taşıtla 2-3saat	1puan
			Yürüyerek gidebilme ya da her an taşıt bulabilme	3-4puan
			Belirli saatlerde taşıt bulabilme	1-3puan

	Ulaşımında diğer kolaylıklar	3	Örneğin teleferik olması, denizden ulaşabilme vs.	1-3puan
	Piknik tesisleri	4	Sabit piknik masa, ocak vb.	1-4puan
	Su durumu	3	(Niteliklerine göre) İçme ve kullanma su olanakları	1-3puan
	Geceleme tesisleri	2	(Niteliklerine göre) Sabit geceleme tesisleri	2puan
	WC'ler	2	Çadırılı ya da çadırsız kamp kurabilme olanakları	1-2puan
REKREATİF KOLAYLIK (RK)	Otopark	2	Niteliklerine göre	1-2puan
	Kır gazinosu, satış büfesi	2	Niteliklerine göre	1-2puan
	Bekçi ve görevliler	2	Sürekli bekçi/görevli	2puan
			Hafta sonlarında bekçi/görevli	1puan
	Diğer kolaylıklar	3	Örneğin plaj, kabin ve duş tesisleri, kiralık sandal olanakları, top vb. oyun ve spor alanları, tesisleri vb.	1-3puan
			(Niteliklerine göre)	
	Hava Kirliliği	-3	Kirlilik derecesine göre	-1 – (-3)puan
	Güvenceli olmaması	-2	Güvence durumuna göre	-1 – (-2)puan
OLUMSUZ ETKENLER (OSE)	Su kirliliği	-1	Deniz, göl ve akarsular için	-1puan
	Bakımsızlık	-1	Alanda yeterli bakımın yapılmaması	-1puan
	Gürültü	-1	Trafik, kalabalık vb. gürültüler	-1puan
	Diğer olumsuz etkenler	-2	Örneğin taş ve çakıl ocakları, inşaat ve fabrika kalıntıları vb.	-1 – (-2)puan

Genel Toplam Puan ya da Orman İçi Rekreasyon Potansiyeli

Kaynak: Gülez, 1990

(P) Peyzaj Değeri; bir destinasyonun büyüklüğü, bitki örtüsü, yüzeysel durumu, görsel kalitesi, deniz, göl ve akarsulara yakınlığı ve diğer peyzaj değerlerini kapsamaktadır. Gülez (1990) peyzaj değerinin bir yerin rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesinde en önemli unsur olduğunu belirtmiş ve Tablo 1’de de görüldüğü gibi destinasyonun alacağı maksimum peyzaj değer puanını 35 olarak hesaplamıştır (4+8+8+5+4+6).

(I) İklim Değeri; Rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesinde etkili olan bir diğer unsur bölgenin ortalama sıcaklığı, aldığı yağış miktarı, güneşlenme ve rüzgarlılık oranı gibi unsurları kapsayan iklim değeridir. Gülez (1990) yöntemine göre bir iklim değerinin rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde ki maksimum ağırlığı 25 puandır (10+8+5+2).

(U) Ulaşılabilirlik; Destinasyonun turistik önemi, kalabalık kent merkezlerine yakınlığı ve ulaşım araçları ile süresini ifade eden “ulaşılabilirlik” ise rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesinde hesaplanan diğer bir önemli unsurdur.

Toplam puanlama içerisindeki ağırlığı ise maksimum 20 puandır (4+5+4+4+3).

(RK) Rekreatif Kolaylıklar; Toplumun kullanımına uygun temel ihtiyaçların karşılanabileceği tesis, otopark, wc, vb. unsurların varlığı ve niteliği gibi unsurlar Gülez (1990) yönteminde destinasyonun sahip olduğu rekreatif kolaylıklar olarak isimlendirilmiş ve maksimum 20 puan olarak formüle dâhil edilmiştir (4+3+2+2+2+2+2+3).

(OSE) Olumsuz Etkenler; Hava ve su kirliliği, güvenlik, gürültü ve bakımsızlık gibi unsurları ifade eden “olumsuz etkenler” unsuru bir destinasyonun rekreasyon potansiyelini zayıflatan etkenlere işaret eder ve maksimum -10 olarak puanlanmaktadır ((-3) + (-2) + (-1) + (-1) + (-1) + (-2)).

Bu kapsamda Hamsilos Tabiat Parkı’nın aktüel rekreasyonel potansiyelin puanlanmasında Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerden, Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nden alınan bilgi ve belgelerden yararlanılmıştır. Ayrıca bölgenin mevcut durumunu tespit ve gelecekte yapılabilecek iyileştirmeler

için Hamsilos Tabiat Parkı yerinde gözlem yoluyla incelenmiş ve fotoğraflanmıştır.

4. Araştırma Bulguları

Yapılan görüşmeler ve elde veriler doğrultusunda Hamsilos Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyeli aşağıdaki şekilde puanlanmıştır.

(P) Peyzaj Değerine ilişkin Hesaplamalar; Bölgenin Peyzaj değerine ilişkin hesaplamalarda Orman ve Su İşleri Şube Müdürü Sayın Fatma Karahan ile yapılan görüşmelerden, Hamsilos Tabiat Parkı 1/10000 Ölçekli Uzun Devreli Gelişme Planı Analitik Etüd Raporu'ndan (sonraki kısımlarda ÇOB DKMPGM raporu olarak alınacaktır) ve 2013 yılı için hazırlanan Sinop Doğa Turizmi Master Planı'ndan yararlanılmıştır. Bu kapsamda hesaplanan peyzaj değerleri aşağıda ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Alanın Büyüklüğü; Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü'nden alınan ÇOB DKMPGM Raporu'na göre (2010) Tabiat Parkının mülkiyetinin tamamı hazineye ait olup, Orman Genel Müdürlüğüne tahsislidir. Kadastral olarak 67,9 hektarlık sahayı kapsamaktadır (ÇOB DKMPGM, 2010). Ancak daha önceden sazlık olan limanın batısı, limanın derinleştirilmesi amacıyla su içi hafriyatı yapılarak derinleştirilmiştir. Ancak yapılan bu faaliyet ile sahilden geçen Karayolu'nun deniz tarafı çökmüştür. Sahil yolu alüvyal yelpazelerin üzerine yapıldığı için, yelpazelerin su içerisindeki kesimleri hafriyat alınca yeni bir kıyı profili oluşturmak amacıyla karayolunun altındaki alüvyonları da içeriye çekmiş, böylece kara yolunun bir bölümü denize kaymıştır. Denize kazandırılmış bu alanların saha dışında tutularak tekrar yapılan hesaplamalarda Tabiat Parkının 67,9 hektarlık olan tescil alanı yaklaşık 61,8 hektar olarak ölçülmüştür (ÇOB DKMPGM, 2010).

Bu kapsamda Hamsilos Tabiat Parkı'nın alan büyüklüğü 4 puan olarak hesaplanmıştır (10ha.'dan büyük alanlar).

Bitki Örtüsü; Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Tabiat Parkı'nın bitki örtüsü zengin bir biyoçeşitliliğe ev sahipliği yapmaktadır. Doğal bitki örtüsü yaprağını döken veya iğne yapraklı ya da ikisinin karışımı ormandır. Aynı zamanda karasal ekosistem ve sucul ekosistem bir arada bulunmakta olup, karasal ekosistemde belirleyici olan orman ekosistemidir. Orman bitki örtüsünün ulaşamadığı ya da tutunamadığı denize komşu alanlarda kumul, kayalık, çayır gibi açıklık alanlar meydana gelmiştir (ÇOB DKMPGM, 2010). Bu kapsamda Hamsilos Tabiat Parkı'nın bitki örtüsü 8 puan olarak hesaplanmıştır (Ağaçlık, çalılık, çayırılık).

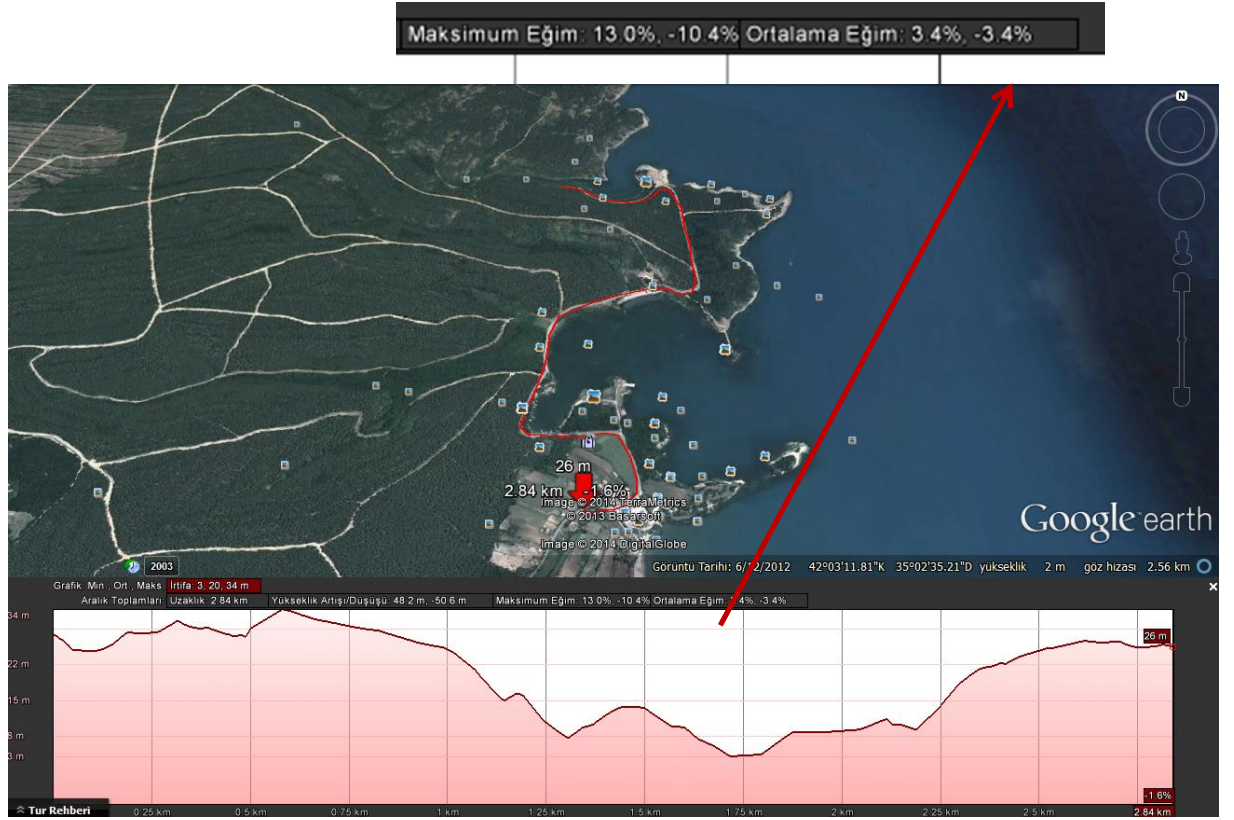
Deniz, Göl, Akarsular;

Karadeniz Bölgesi'nde, Sinop İli'nin kuzeybatısında yer alan Hamsilos Tabiat Parkının kuzeyinde Karadeniz ve Karaahmetyatağı Mevkii, doğusunda Karadeniz, güneyinde Abalı Köyüne bağlı Aklıman ve Soğucalı Mahalleleri yer almaktadır. Doğusu deniz, güneyi yerleşim alanları, batısı ve kuzeyi ise oldukça geniş ormanlık alanlar ile çevrilidir. Bu kapsamda bölgenin deniz, göl ve akarsulara yakınlığı 8 puan olarak hesaplanmıştır (Deniz Kıyısı).

Yüzeysel Durum; Düze yakın bir topografik yapıya sahip inceleme alanında akarsu vadileri topografyayı hareketlendirmektedir. Aklıman mevkiinde en çok +25 metrelere kadar çıkabilen rakım, Hamsilos ve yakın çevresinde ise +35 metre seviyelerine ulaşmaktadır. Bölge hafif ve orta meyilde, sığ ve orta derin, çok az ve orta erozyonlu, tarla işlemlerini güçleştiren parçalı topoğrafyaya sahip, III. sınıf tarım dışı sarı-kırmızı podzolik topraklar ile kahverengi orman topraklarını içeren sınıfa girmektedir (ÇOB DKMPGM, 2010).

Hamsilos tabiat parkı'nın "Google Earth" ile resimlendirilen rastgele iki nokta arasındaki eğim durumu Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2: Hamsilos Tabiat Parkı, Yüzeysel Durum

Kaynak: “Google Earth” kullanılarak bu araştırmanın yazarları tarafından düzenlenmiştir.

Şekil 2’de de görüldüğü gibi Tabiat parkı içerisinde rastgele seçilmiş 2,84 km’lik iki nokta arasındaki maksimum eğim %13, ortalama eğim ise %3,4’tür. Bu kapsamda Hamsilos Tabiat Parkı’nın yüzeysel durumu az meyilli, yer yer düzlük alan olarak belirlenmiş ve 3 puan olarak hesaplanmıştır.

Görsel Kalite; Panorama, Türk Dil Kurumunun Büyük Türkçe Sözlüğü’ne göre (tdk.gov.tr) “Yüksek bir yerden bakıldığında göz önüne serilen geniş görünüş” anlamına gelmektedir. Hamsilos Tabiat Parkı içerisinde yer alan doğal limanların oluşumunda etkin olan yer şekillerinin yeşil ve denizle buluşması ve bugüne kadar olan etkileşimi Tabiat Parkında eşsiz ve doyumsuz panoramik manzaralar oluşturmaktadır. Bu kapsamda bölgenin görsel kalitesi 4 puan olarak hesaplanmıştır.

Diğer Özellikler; Bölgede yukarıdaki özelliklere ek olarak Amazon Kadınlarının yıkandığı alan olduğuna

inanılan Kadınlar Hamamı ve eski denizci mezarları bulunmaktadır(Sinop Doğa Turizmi Master Planı, 2013). Diğer yandan Hamsilos Limanı’nın güney doğusunda, volkanik kayalar içerisinde gelişmiş sarp falez içerisinde yer alan bir kırık hattında açılmış büyük bir mağara bulunmaktadır. Bu mağarada yakın zamanlara dek fok balıklarının yaşadığı yöre halkı tarafından ifade edilmektedir. Alan kıyı ekosistemi üzerinde yer alması nedeniyle su kuşları da dahil olmak üzere farklı bir çok çeşit fauna türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bölgede 6 endemik ve birçok tehlike kategorisi sınıfı içerisinde değerlendirilen korunmaya değer bitki türü de bulunmaktadır (Sinop Doğa turizmi Master Planı, 2013). Bu kapsamda bölgenin peyzaj değeri içerisinde değerlendirilebilecek sahip olduğu diğer özellikler 3 puan olarak hesaplanmıştır.

(İ) İklim Değerine İlişkin Hesaplamalar; Hamsilos Tabiat Parkı’nın iklim değerlerine ilişkin veriler meteoroloji genel Müdürlüğü’nden elde edilerek

puanlanmıştır. Bu kapsamda hesaplanan iklim değerleri aşağıda yer almaktadır.

Sıcaklık; Gülez (1990) yöntemine göre bir destinasyonun sıcaklık puanlaması yapılırken rekreasyon faaliyetlerinin en sık yapıldığı (Haziran, Temmuz, Ağustos) ayların ortalaması esas alınmaktadır. Sinop ilinin 1960-2012 yılları arasındaki aylara göre ortalama sıcaklık değerleri Tablo 2'

de görülmektedir(Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2014).

Tablo 2'de de görüldüğü gibi Sinop ilinin Haziran ayı sıcaklık ortalaması 19,8°C, Temmuz ayı sıcaklık ortalaması 22,7 °C ve Ağustos ayı sıcaklık ortalaması ise 23°C'tür. İlin yaz ayı sıcaklık ortalaması ise;

$$(19,8 + 22,7 + 23)/3 = 21,8^{\circ}\text{C} \text{ olarak bulunmuştur.}$$

Tablo 2: Sinop İline Ait Meteorolojik Parametreler (1960-2012)

SINOP	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1960 - 2012)												
Ortalama Sıcaklık (°C)	6.9	6.5	7.5	10.7	14.9	19.8	22.7	23.0	19.9	16.2	12.4	9.3
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması(kg/m ²)	74.7	50.4	48.7	39.2	35.0	33.8	33.2	43.4	65.0	88.4	84.4	89.6
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1960 - 2012)*												
En Yüksek Sıcaklık (°C)	22.8	23.4	28.1	30.9	33.6	33.2	34.4	33.2	31.7	34.0	27.9	27.3
En Düşük Sıcaklık (°C)	-5.5	-7.5	-4.8	-0.4	4.8	8.8	13.6	13.9	7.7	4.2	-0.4	-2.2

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2014

İlçeler bazında küçük sıcaklık değişimleri olabilmektedir. Ancak destinasyonlar bazında resmi kaynaklı verilere ulaşmanın güçlüğü dolayısıyla yukarıda ki veriler geçerli kabul edilmiş, hesaplanan değer 22°C olarak yuvarlanmış ve bölgenin sıcaklık değeri 7 puan olarak hesaplanmıştır.

Yağış; Gülez (1990) yönteminde yağışın rekreatif faaliyetleri olumsuz etkilediği düşüncesinden yola çıkarak puanlama ters yönde yapılmış ve yaz ayı (Haziran, Temmuz, Ağustos) toplam yağış miktarı azaldıkça destinasyonun sahip olduğu rekreasyon potansiyeline verilen puan artmıştır. Tablo 2'de Sinop ilinin 1960-2012 yılları arasında aylara göre aldığı toplam yağış miktarı görülmektedir. Bu kapsamda Tablo 2'de görüldüğü gibi ilin Haziran ayına ait toplam yağış miktarı 33,8 kg/m², Temmuz ayına ait toplam yağış miktarı 33,2 kg/m² ve Ağustos ayına ait toplam yağış miktarı ise

43,4 kg/m²dir. İlin yaz ayı toplam yağış miktarı;

$$33,8 + 33,2 + 43,4 = 110,4 \text{ kg/m}^2$$

olarak bulunmuş ve bölgenin yağış değeri 7 puan olarak hesaplanmıştır.

Güneşlenme; Rekreatif alanın güneşlenme süresi Gülez (1990) yöntemine göre havanın bulutluluk ortalaması ile ölçülmektedir. Bulutluluk ortalamasının artması güneşlenme süresinin kısaldığı anlamına gelmekte ve rekreatif faaliyetleri olumsuz etkilemektedir. Bu sebeple bir destinasyonun rekreatif potansiyeli değerlendirilirken güneşlenme süresi için tersine bir puanlama yapılmakta ve bulutluluk ortalaması arttıkça alanın güneşlenme süresi için hesaplanan puan azalmaktadır. Sinop ilinin 2005 ve 2013 yılı yaz aylarına ait (Haziran, Temmuz, Ağustos) bulutluluk ortalamaları Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3: Sinop ili 2005-2013 Yılları Yaz Aylarına (Haziran, Temmuz, Ağustos) İlişkin Bulutluluk Ortalamaları

Dönem	Ortalama Değer (Okta)	Ortalama Değer (1/100)	Ortalama Değer (1/10)	Gözlem sayısı
Haziran	2	20-30	2-3	1527
Temmuz	2	20-30	2-3	1601
Ağustos	2	20-30	2-3	1599

Kaynak: Rasat Portalı (<http://rp5.ru/>)

Tablo 3'te yer alan verilerden hareketle Sinop iline ait yaz ayı bulutlu gün ortalaması;

$(2 + 2 + 2)/3 = 2$ okta olarak hesaplanmıştır. Bu değer Sinop ilinde yaz ayları boyunca gökyüzünün %20'si ile 30'unun bulutlarla kaplı olduğunu göstermektedir ve bölgenin güneşlenme değeri 4 puan olarak belirlenmiştir.

Rüzgarlılık; Rüzgar hızı veya şiddeti rekreasyon faaliyetlerini olumsuz etkileyen diğer bir unsurdur. Bu sebeple bölgenin yaz ayları boyunca maruz kaldığı ortalama rüzgar şiddeti azaldıkça rekreasyon değerinin artmakta olduğunu belirtmek mümkündür. Sinop ilinin yaz ayları ortalama rüzgar şiddetine ilişkin veriler Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4: Sinop ili 2005-2013 Yılları Yaz Aylarına (Haziran, Temmuz, Ağustos) İlişkin Rüzgar Hızı Ortalamaları

Dönem	Ortalama Değer (m/sn)	Gözlem sayısı
Haziran	2.3	1443
Temmuz	2.5	1514
Ağustos	2.4	1524

Kaynak: Rasat Portalı (<http://rp5.ru/>)

Tablo 4'de yer alan verilerden hareketle Sinop ilinin yaz ayları rüzgar hızı ortalaması;

$(2.3 + 2.5 + 2.4)/3 = 2.4$ m/sn olarak hesaplanmış ve bölgeye ilişkin rüzgarlılık değeri 1 puan olarak belirlenmiştir.

(U) Ulaşılabilirlik Değerine İlişkin Hesaplamalar; Gülez (1990) yöntemine göre bir destinasyonun ulaşılabilirliği; bulunduğu bölgenin turistik önemi, büyük ve kalabalık kentlere yakınlık, bölgeye kara, hava, deniz, vb. yollarla seyahat etme imkânı gibi bir takım unsurları kapsamaktadır. Sinop ilinin ulaşılabilirlik değerlerine ilişkin hesaplamalar aşağıdaki şekilde yapılmıştır.

Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi; Sinop, Karadeniz kıyı bandında yer alan bir liman kentidir. Turistik yoğunluk ve hareketler temel alınarak Gülez (1990) yönteminde Akdeniz, Ege ve

Marmara kıyı bandında yer alan destinasyonlar 3 puan olarak değerlendirilirken, Karadeniz kıyı bandında yer alan destinasyonlar 2-3 puan arasında bir değer alabilmektedir. Sinop aynı zamanda başka illere ulaşım esnasında kullanılabilen bir geçiş noktası değil, özellikle bölgeye gelmeyi amaçlayan kişilerin seyahat ettikleri bir varış noktasıdır. Diğer bir ifade ile herhangi başka bir ile seyahat sırasında bu ilden geçişler olmaması Sinop ili için bir dezavantaj olarak nitelendirilebilir. Bu kapsamda Sinop ili için bulunduğu bölgenin turistik önemi 2 puan olarak hesaplanmıştır.

Bulunduğu Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması; Türkiye istatistik kurumundan alınan verilere göre Sinop ilinin 2013 nüfus miktarının 204.568 kişi olduğu görülmektedir (TUIK, 2014). Ancak bu hesaplama kentin ilçeleri ile

birlikte tamamını kapsayan bir rakamdır. Sinop Valiliği'nin web sitesinden alınan rakamlara göre 2011 yılı için Sinop ilinin nüfusu 203.027 kişidir. Bu nüfusun 38.705'i şehir merkezinde, 26.467'si Boyabat, 12.925'i Ayancık, 12.254'ü Gerze, 7.838'i Durağan, 5.594'ü Türkeli, 3.691'i Erfelek, 1.327'si Dikmen ve 1.006'sı Saraydüzü ilçelerinde ikamet etmektedirler (Sinop Valiliği, 2014). Görüldüğü gibi il merkezi ve ilçelerin hiç birisinde 100.000 nüfuslu bir yerleşim bulunmamaktadır. Diğer yandan il; batıda Kastamonu, güneyde Çorum, güneydoğuda ise Samsun illeri ile çevrilidir (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014). Karayolları Genel Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Sinop-Kastamonu arası mesafe 183 km iken, Sinop-Çorum arası mesafe 267 km, Sinop-Samsun arası mesafe ise 163 km'dir (Karayolları Genel Müdürlüğü, 2014). Sinop iline en yakın mesafedeki il olması ve 2013 yılı rakamlarına göre 1.261.810 (TUIK, 2014) kişinin ikamet ettiği bir nüfusa sahip olması dolayısıyla Samsun iline olan mesafe değerlendirmeye alınmıştır. Böylece Sinop ilinin 100.000 nüfuslu kente olan mesafesi 163 km olarak belirlenmiş, 1000.000 nüfuslu kente uzaklık puanı 1 puan (200km'ye kadar uzaklık) olarak hesaplanmıştır.

Ulaşım Süresi (Yakındaki En Az 5000 Nüfuslu Kentten); Hamsilos Tabiat Parkı Sinop kent merkezine 11 km uzaklıktadır (Sinop Valiliği, 2014). Bu kapsamda bölgenin kent merkezine mesafesi açısından ulaşılabilirlik puanı 4 puan olarak hesaplanmıştır.

Ulaşım (Taksi ve Özel Oto Dışında); Hamsilos Tabiat Parkı'na ulaşım, taksi veya özel oto dışında ancak şehir merkezinden kalkan Akliman dolmuşları ile sağlanabilmektedir. Ne yazık ki Sinop ilinde belediye otobüsü veya halk otobüsü gibi toplu taşıma araçları bulunmamaktadır. Diğer yandan yaz aylarında sıklıkları artmakla birlikte Hamsilos Tabiat parkına ulaşım söz konusu dolmuşlarla ancak belirli saatlerde sağlanabilmektedir. Bu kapsamda Tabiat

Parkı'nın ulaşım puanı 2 puan olarak belirlenmiştir.

Ulaşımında Diğer Kolaylıklar; Hamsilos Tabiat Parkı'na taksi, özel oto ve şehir içerisinde kalkan Akliman dolmuş seferleri haricinde teleferik, deniz yolu, vb. ulaşım imkânı bulunmamaktadır. Bu kapsamda ulaşımında diğer kolaylıklar puanı 0 puan olarak belirlenmiştir.

(RK) Rekreatif Kolaylıklar Değerine İlişkin Hesaplamalar; Gülez (1990) yöntemine göre alanda piknik tesislerinin varlığı ve niteliği, içme ve kullanma su imkanları, geceleme tesislerinin varlığı ve niteliği, temel ihtiyaçların karşılanabildiği WC, otopark, satış büfesi gibi tesislerin varlığı ve niteliği gibi unsurlar alanın rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesinde etkili unsurlardır. Hamsilos Tabiat Parkı'na yapılan ziyaretler sonucu tutulan kayıtlar, Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler sonucu bölgenin sahip olduğu rekreatif kolaylıklar aşağıdaki şekilde puanlanmıştır.

Bölgede sabit piknik masası ve ocak gibi araçlar bulunmaktadır. Bu araç ve gereçlerin niteliklerine istinaden yapılan değerlendirme sonucunda alanın piknik tesislerine ilişkin değeri 3 puan olarak değerlendirilmiştir. Diğer yandan Sinop Doğa Turizmi Master Planı'na göre (2013) Hamsilos Tabiat Parkı'nın Ekolojik Göstergeleri incelendiğinde alanda mevcut yer altı sularının içme amaçlı kullanılabilirliğine ilişkin orta düzeyde bir değerlendirme yapıldığı görülmektedir. Ancak mevcut durumda içme ve kullanma su olanaklarının yetersiz olduğu görülmüş ve 1 puan olarak değerlendirilmiştir.

Söz konusu alanın geceleme tesis imkânları (sabit geceleme tesisleri, çadırılı ya da çadırsız kamp kurabilme imkânları, vb.) incelendiğinde bölgede bulunmamakla birlikte yakın çevresinde de çok kısıtlı konaklama imkânı sağlandığı görülmektedir. Bu kapsamda alanın geceleme tesislerine ilişkin değeri 0 puan olarak değerlendirilmiştir. Diğer yandan,

alandaki temel ihtiyaçları karşılamak adına mevcut olan WC'ler, otopark ve satış büfelerinin ise yeterli miktarda olmadığı ayrıca niteliklerinin çok uygun olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ilgili öğelere 1'er puan verilmiştir. Güvenlik durumu açısından değerlendirildiğinde sürekli olarak Park'ta istihdam edilen bekçilerin olduğu göz önünde bulundurularak söz konusu unsura 2 puan verilmiştir. Alanın sahip olduğu plaj, kabin ve duş tesisleri, kiralık sandal olanakları, top vb. oyun ve spor alanları, tesisleri vb diğer rekreasyonel kolaylıklar ise 2 puan olarak puanlanmıştır.

(OSE) Olumsuz Etkenler; Hava kirliliği, güvenlik, su kirliliği, bakımsızlık,

gürültü, inşaat sahalarına yakınlık vb. olgular bir alanda gerçekleştirilebilecek rekreatif faaliyetleri olumsuz etkileyen unsurlar arasındadır. Dolayısıyla bu unsurların varlığı alanın sahip olduğu rekreasyon potansiyelini düşürmektedir ve Hamsilos Tabiat Parkı mevcut durumu itibarıyla bu olumsuz unsurlardan yalnızca "bakımsızlık" öğesini taşımaktadır. Alanda yeterli bakımın yapılmıyor olduğu tespit edilmiş ve -1 puan olarak hesaplanmıştır.

Hamsilos Tabiat Parkı'nın yukarıda yer alan puan ve değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 5'de görülmektedir.

Tablo 5: Hamsilos Tabiat Parkı Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Formu

Formüldeki Öğeler	Öğenin Özellikleri	En Yüksek Puan	Açıklama	Değerlendirme Puanı
PEYZAJ DEĞERİ (P)	Alanın Büyüklüğü	4	10ha.'dan büyük	4puan
			5-10 ha.	3puan
			1-5 ha.	2puan
			0,5-1 ha.	1puan
	Bitki Örtüsü	8	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	7-8puan
			Yalnız ağaçlık ve çayırılık	6-7puan
			Çalılık, çayırılık, seyrek ağaçlık	5-6puan
			Çayırılık, seyrek ağaçlık	4-5puan
			Yalnız çalılık ve çayırılık	3-4puan
			Çalılık, seyrek ağaçlık	3-4 puan
Çayırılık, seyrek çalılık			2-3puan	
Deniz, Göl, Akarsular	8	Deniz kıyısı	7-8puan	
		Göl kıyısı	6-7puan	
		Akarsu kıyısı	4-5puan	
Yüzeysel Durum	5	Dereler	1-4puan	
		Düz alan	5puan	
		Hafif dalgalı	4puan	
		Az meyilli, yer yer düzlük	3puan	
		Az engebeli	2puan	
Görsel Kalite	4	Orta engebeli	1puan	
		Panoramik görünüm	3-4puan	
		Güzel görüş ve Vistalar	2-3puan	
Diğer Özellikler	6	Alanın genel görsel estetik değeri	1-3puan	
		Örneğin doğal anıt, çağlayan, mağara, tarihsel ve kültürel değerler, yaban hayvanları, kuşlar vb.	1-6puan	
İKLİM DEĞERİ (İ)	Sıcaklık	10	Yaz ayları (Hz.Tm.Ağ.) ortalaması °C	16-17-18-19-20-21-22-23-24-25
			34-33-32-31-30-29-28-27-26-25	
	Yağış	8	P.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
			Yaz ayları (Hz.Tm.Ağ.) toplamı mm	50-100-150-200-250-300-350-400
Güneşlenme	5	P.	8 - 7 - 6 - 5 - 4 - 3 - 2 - 1	
		Yaz ayları bulutluluk ortalaması	Bulutluluk: 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9	

		P. : 5 - 4 - 3 - 2 - 1		
ULAŞILABİLİRLİK (U)	Rüzgârlılık	2	Yaz ayları ort. rüzgar hızı 1m/sec'den az 2puan 1-3m/sec 1puan	1
	Bulunduğu bölgenin turistik önemi	4	Akdeniz, Ege, Marmara kıyı bandı 3-4puan Karadeniz kıyı bandı 2-3puan Önemli karayolu güzergâhları, turizmde öncelikli yöreler 1-3puan	2
	Bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması	5	20km'ye kadar uzaklık 4-5puan 50km'ye kadar uzaklık 3-4puan 100km'ye kadar uzaklık 2-3puan 200km'ye kadar uzaklık 1-2puan	1
	Ulaşım süresi (yakındaki en az 5000nüfuslu kentten)	4	Yürüyerek 1 saate kadar ya da taşıtla 0-30dak. 4puan Taşıtla 30 dak.-1saat 3puan Taşıtla 1-2 saat 2puan Taşıtla 2-3saat 1puan	4
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	Yürüyerek gidebilme ya da her an taşıt bulabilme 3-4puan Belirli saatlerde taşıt bulabilme 1-3puan	2
	Ulaşım da diğer kolaylıklar	3	Örneğin teleferik olması, denizden ulaşabilme vs. 1-3puan	0
	Piknik tesisleri	4	Sabit piknik masa, ocak vb. (Niteliklerine göre) 1-4puan	3
	Su durumu	3	İçme ve kullanma su olanakları (Niteliklerine göre) 1-3puan	1
	Geceleme tesisleri	2	Sabit geceleme tesisleri 2puan Çadırılı ya da çadırsız kamp kurabilme olanakları 1-2puan	0
	WC'ler	2	Niteliklerine göre 1-2puan	1
Otopark	2	Niteliklerine göre 1-2puan	1	
Kır gazinosu, satış büfesi	2	Niteliklerine göre 1-2puan	1	
Bekçi ve görevliler	2	Sürekli bekçi/görevli 2puan Hafta sonlarında bekçi/görevli 1puan	2	
Diğer kolaylıklar	3	Örneğin plaj, kabin ve duş tesisleri, kiralık sandal olanakları, top vb. oyun ve spor alanları, tesisleri vb. (Niteliklerine göre) 1-3puan	2	
Hava Kirliliği	-3	Kirlilik derecesine göre -1 – (-3)puan	0	
Güvenceli olmaması	-2	Güvence durumuna göre -1 – (-2)puan	0	
Su kirliliği	-1	Deniz, göl ve akarsular için -1puan	0	
Bakımsızlık	-1	Alanda yeterli bakımın yapılmaması -1puan	-1	
Gürültü	-1	Trafik, kalabalık vb. gürültüler -1puan	0	
Diğer olumsuz etkenler	-2	Örneğin taş ve çakıl ocakları, inşaat ve fabrika kalıntıları vb. -1 – (-2)puan	0	
Genel Toplam Puan ya da Orman İçi Rekreasyon Potansiyeli				%68

Yapılan puanlamalar Gülez (1990) formülüne tabi tutulduğunda Hamsilos Tabiat Parkı'nın Aktüel

Rekreasyon potansiyeli Tablo 6'da özetlenmiş ve aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

Tablo 6: Hamsilos Tabiat Parkı Rekreasyon Potansiyeli

Formüldeki Öğeler	Alabileceği En Çok Puan	Mevcut Puan
Peyzaj Değeri	35	30
İklim Değeri	25	19
Ulaşılabilirlik	20	9
Rekreatif Kolaylık	20	11
Olumsuz Etkenler	0	-1
Rekreasyon Potansiyeli	100	% 68

$$P + I + U + RK + (OSE) = \% RP$$

$$30 + 19 + 9 + 11 + -1 = \% 68 \text{ (Aktüel)}$$

Tablo 6’da da görüldüğü gibi Hamsilos Tabiat Parkı’nın mevcut hali ile rekreasyon potansiyeli % 68 olarak bulunmuştur. Gülez (1990) yöntemine göre yapılan analizler sonucunda elde edilen puanın % 61 ila %75 arasında olması alanın rekreasyon potansiyelinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Dolayısıyla Hamsilos Tabiat Parkı’nın mevcut haliyle yüksek bir rekreasyon potansiyeline sahip olduğunu belirtmek mümkündür. Diğer yandan elde edilen bulgular incelendiğinde alanın rekreasyon potansiyelini düşüren coğrafi konum, iklimsel özellikler gibi değiştirilemez faktörlerin yanında iyileştirilebilir insan yapımı faktörlerin de bulunduğu görülmektedir. Söz gelimi rekreasyon alanının ulaşılabilirliği, alanda var olan rekreatif kolaylıkların ve olumsuz bir etken olarak dikkati çeken bakımsızlık gibi unsurlar iyileştirilebilir unsurlardır. Bu açıdan alanın rekreasyon potansiyelini arttıracak bu unsurlara sonuç ve öneriler bölümünde yer verilmiş ve iyileştirmeler gerçekleştirildiği takdirde alanın sahip olabileceği rekreasyon potansiyeli yeniden hesaplanmıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bulgularından hareketle, Hamsilos Tabiat Parkı’nın önemli bir rekreasyon potansiyeline sahip olduğunu belirtmek mümkündür. Özellikle bitki örtüsünün zenginliği, bulunduğu alanın büyüklüğü, deniz kıyısında olması ve panoramik manzaralar sunan bir görseleğe sahip olması Park’ın rekreasyon amaçlı değerlendirilebilecek bir yapıya sahip olabileceğini göstermektedir. Ancak

bunun gerçekleşmesi için birtakım düzenlemelerin yapılması da gerekmektedir. Park’ta konaklama amaçlı kullanılabilecek bir tesis bulunmamaktadır. Paralel olarak, kişilerin çadırı veya çadırsız olarak kamp kurabileceği şekilde oluşturulmuş uygun bir alan da yoktur. Piknik tesisleri, WC, otopark gibi unsurlar kısmen mevcut olsa da hem sayı hem de nitelik olarak önemli iyileştirmeler yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca yiyecek ve içecek ihtiyacının karşılanmasına yönelik satış yapan işletmelerin yetersizliği de göze çarpmaktadır. Özellikle yiyecek ve içecek tesislerinde geçirilen zamanın da rekreasyon faaliyetlerinin önemli bir parçası olduğu düşünüldüğünde mevcut eksiklikler daha belirgin duruma gelmektedir. Bunun dışında Hamsilos Tabiat Parkı içme veya kullanma suyu anlamında da yetersizdir ve bakımsız bir görünüm arz etmektedir.

Rekreasyon faaliyetlerine yönelik kullanılacak alanların ulaşım açısından da birtakım özelliklere sahip olması beklenmektedir. Buradan hareketle, Hamsilos’un ulaşım noktasında da eksikliklerinin olduğu belirtilebilir. Özellikle Park’a toplu ulaşım araçlarının çok sık olarak hizmet vermediği görülmektedir. Ayrıca denizden de ulaşım – özel tekneler hariç – bulunmamaktadır. Öte yandan Sinop il merkezine ise çok yakın bir mesafede olması, Park’ın rekreasyon alanı olarak önemli bir avantajı durumundadır.

Hamsilos Tabiat Parkı, iklim özelliklerinden hareketle rekreasyon faaliyetleri açısından değerlendirildiğinde, yağış (özellikle yağmur şeklinde) ve rüzgar açısından dezavantajlı gözükmektedir. Genel olarak Park'ta yağış ortalamasının yüksek, rüzgarlı gün sayısının fazla ve rüzgar şiddetinin çok olduğu görülmektedir. Diğer taraftan sıcaklık değerlerinin olumlu durumu göz önüne alındığında Park'ın iklimsel yapısının rekreasyon faaliyetlerine bir engel olmayacağı düşünülebilir. Dolayısıyla alan, rekreasyon açısından planlanırken mevcut özelliklere uygun faaliyetlerin ve yapının planlanması gerekmektedir. Tabiat Parkı'nın sahip olduğu olumsuz özelliklerin tespiti, uygulanacak olan rekreasyon planlarının gerçekçi ve başarılı olmasını sağlayacaktır.

Genel olarak bakıldığında, Hamsilos Tabiat Parkı'nın endemik bazı unsurları içerisinde barındıran zengin bir bitki örtüsüne sahip olması, yaban hayatının gözlemlenebileceği bir ekolojik alan olması, sahip olduğu temiz havası ve çevresiyle psikolojik ve fizyolojik sağlığa olumlu katkılar sağlayacak kapasiteye sahip olması, çok özgün ve çeşitli bir panoramik görsellik sunması ve dolayısıyla bunun, ilgili tüm etkinliklerin (fotoğrafçılık, gözlem gibi) gerçekleştirilebileceği imkanları sağlaması gibi özellikleriyle çok ciddi bir rekreasyon potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır.

Doğal çevre ve yapı açısından olumlu özelliklerin çoğuna sahip olan Hamsilos Tabiat Parkı'nın, önemli bir rekreasyon alanı haline gelmesi içinse "insan yapımı" unsurların planlanarak hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu

kapsamda Park'a gelen ziyaretçilerin "turist" kimliği kazanmalarının sağlanması açısından geceleme ile ilgili yapıların oluşturulması, aynı şekilde yiyecek – içecek imkânlarının hem ihtiyacı karşılayacak hem de bireylerin hoş zaman geçirebileceği kapsamda (restoran, cafe, çay bahçesi vs.) geliştirilmesi gerekmektedir. Tabiat Park'ı içerisinde gerçekleştirilebilecek doğa sporları belirlenerek, uygun koşulların sağlanması ve Park'ın doğa sporları açısından da bir cazibe merkezi haline dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Görüldüğü gibi Hamsilos tabiat parkı'nın rekreasyon potansiyeli belirlenirken kullanılan "rekreatif kolaylıklar" unsuru kamu kurumları ve özel teşebbüslerin girişimiyle 9 puan arttırılabilmektedir.

Bununla birlikte ulaşım imkânlarının geliştirilmesine yönelik olarak toplu ulaşım imkânlarının (dolmuş, otobüs) sefer sayısı ve hizmet saatleri açısından iyileştirilmesi uygun olacaktır. Ayrıca Park'a deniz ulaşımının da sağlanması hem rekreasyon alanına erişilebilirliğe katkı sağlayacak hem de rekreatif faaliyetin süresini ve yapısını zenginleştirecektir. Şehir merkezinden her an taşıt bulabilme, dolmuş haricinde otobüs, deniz ulaşımı, vb. ulaşım imkânları sağlanarak "ulaşılabilirlik" unsuru 5 puan arttırılabilmektedir. Diğer yandan alanda yeterli bakım yapılmıyor olması bölgenin rekreasyon potansiyelini "-1" puan düşürmekteyken, bakımlar düzenli olarak yapıldığı takdirde bu olumsuzluk ortadan kalkacaktır. Park'ın geliştirilebilecek bu özellikleri göz önünde bulundurularak rekreasyon potansiyeli yeniden puanlanmış ve Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Hamsilos Tabiat Parkı Rekreasyon Potansiyeli Gelişim

Formüldeki Öğeler	Alabileceği En Çok Puan	Hamsilos Tabiat Parkı Rekreasyon Alanı	
		Aktüel	Gelecekte
Peyzaj Değeri	35	30	30
İklim Değeri	25	19	19
Ulaşılabilirlik	20	9	14
Rekreatif Kolaylık	20	11	20
Olumsuz Etkenler	0	-1	0
Rekreasyon Potansiyeli	100	% 68	% 83

$$P + I + U + RK + (OSE) = \% RP$$
$$30 + 19 + 18 + 18 + 0 = \% 83 \text{ (Gelecekte)}$$

Tablo 7’de görüldüğü gibi insan yapımı unsurların yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi sonucunda Hamsilos Tabiat Parkı’nın rekreasyon potansiyeli % 83’lere kadar çıkarılabilmektedir. Gülez (1990) yöntemine göre % 75’in üzerinde potansiyele sahip destinasyonlar oldukça yüksek rekreatif alanlar olarak değerlendirilmektedir. İlgili tüm plan ve etkinliklerin ise sürdürülebilirlik ilkesine uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Mevcut kaynak ve zenginliklerin gelecek nesillerin de kullanabileceği şekilde sürdürülebilir kılınarak (Tosun, 2001) kullanılması amacıyla Park’ın taşıma kapasitesi zorlanmamalı ve doğal yapının bozulmamasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akkan, E. (1975). *Sinop Yarımadasının Jeomorfolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları No:261.
- Aktar, Ö. (1970). Açık hava Rekreasyonu. *Peyzaj Mimarlığı*, Cilt I, Sayı: 1, s. 15-16.
- Bayraktar A. (1972). Rekreasyon-turizm ilişkileri ve bu konularla ilgili tesislerde peyzaj plânlamasının önemi. *Peyzaj Mimarlığı*, Cilt III, Sayı: 1-2, s. 45-49.
- ÇOB DKMPGM (2010). Hamsilos Tabiat Parkı/10000 Ölçekli Uzun Devreli Gelişme Planı Analitik Etüt Raporu. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Eriksson, L. and Nordlund, A. (2013). How is setting preference related to intention to engage in forest recreation activities? *Urban*

Forestry & Urban Greening, 12, 481–489.

- Geneletti, D. and Dawa, D., (2009). Environmental impact assessment of mountain tourism in developing regions: a study in Ladakh, India. *Environmental Impact Assessment Review*, 29, 229–242.
- Gülez, S. (1990). Orman içi rekreasyon potansiyelinin saptanması için geliştirilen bir değerlendirme yöntemi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri A, 40 (2), 132 – 147.
- Hansen-moller, J. and Oustrup, L. (2004). Emotional, physical/functional and symbolic aspects of an urban forest in Denmark to nearby residents. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 19 (4), 56–64.
- Harshaw, H.W. and Sheppard, S.R.J. (2013). Using the recreation opportunity spectrum to evaluate the temporal impacts of timber harvesting on outdoor recreation settings. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 1–2, 40–50.
- Higham, J. E. S. (1998). Tourists and albatrosses: The dynamics of tourism as the Northern Royal Albatross Colony, Taiaroa Head, New Zealand. *Tourism Management*, 19(6), 521–531.
- İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2014), <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,74775/genel-bilgiler.html> (erişim Tarihi: 13.02.2014)
- Karayolları Genel Müdürlüğü (2014) <http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Uzakliklar/illerArasiMesafe.aspx>

- (Erişim tarihi: 13.02.2014)
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2014), <http://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=SINOP> (Erişim Tarihi: 10.02.2014)
- OSB DKMPGM (2014). *Türkiye'nin Tabiat Parkları Listesi*. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. <http://www.milliparklar.gov.tr/belge/tp.pdf> (Erişim Tarihi: 10.02.2014).
- OSİB X. Bölge Müdürlüğü (2014). Hamsilos Tabiat Parkı. Orman ve Su İşleri Bakanlığı X. Bölge Müdürlüğü. <http://bolge10.ormansu.gov.tr/10bolge/AnaSayfa/tabiatparki/hamsilostabiatparki.aspx?sflang=tr> (Erişim Tarihi: 10.02.2014).
- Özkan, M.B. (1981). Kıyı Rekreasyonu Değerlendirme Ölçütleri ve Bunlara İlişkin Yöntemin Kuzey Ege Kıyılarında Uygulanması Üzerine Araştırmalar. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı ve Süs Bitkileri Bölümü Doktora Tezi, İzmir.
- Özkan, M. B. (2001). Kentsel Rekreasyon Alan Planlaması. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir, 79 s.
- Özkan, M.B. (2002). Kırsal Rekreasyon Alan Planlaması. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir, 52 s.
- Öztürk, Y. ve Arslan, Ö.E. (2013). *Yeni Gelişmekte Olan Destinasyonlarda Turizme İlişkin Yerel Halkın Görüşleri: Sinop İl Merkezinde Bir Araştırma*. 14. Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı, 05-08 Aralık, Kayseri.
- Rasat Portalı (2014), http://rp5.ru/Sinop_kentine_ait_hava_durumu_ar%C5%9Fivi (Erişim Tarihi: 12.02.2014)
- Reynolds, P. C., and Braithwaite, D. (2001). Towards a conceptual framework for wildlife tourism. *Tourism Management*, 22(1), 31–42.
- Rollins,R. and Robinson, D.W.(2002). *Social science, conservation, andprotected areas*. In: P. Dearden & R.Rollins (Eds.), *Parks and protected areas in Canada: Planning and management* (2nd ed.). Toronto: Oxford University Press.
- Ryan, C., Ninov, I. and Aziz, H. (2012). Ras Al Khor—Eco-tourism in constructed wetlands: Post modernity in the modernity of the Dubai landscape. *Tourism Management Perspectives*, (4), 185–197.
- Said, H.M., Ramli, Z.A. and Radin, S.D. (2012). Enhancing Temuan Tribe Economic Activities as an Indigenous Attraction in Kampung Dengkil, Mukim Sepang, Selangor”. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 4 (1), 421 – 433.
- Sinop Valiliği (2014), http://www.sinop.gov.tr/default_b0.aspx?content=1007 (Erişim Tarihi: 13.02.2014)
- Tosun, C. (2001). Challenges of Sustainable Tourism Development in the Developing World: The Case of Turkey. *Tourism Management*, 22, 289 – 303.

Tosun, C. (2005). Stages in the Emergence of a Participatory Tourism Development Approach in the Developing World. *Geoforum*, 36, 333 – 352.

TUİK (2014), <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi: 13.02.2014)

Türk Dil Kurumu, (2014). Güncel Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5301fb641f7832.38289312 (Erişim Tarihi: 10.02.2014).

Yeni, E., Gürleyen Kuru, F., Gülnar, Ö., Karahan, F., Gökgün, A., Taşdemir, Ü. ve Demir, İ. (2013). *Sinop Doğa Turizmi Master Planı*. Orman ve Su İşleri Bakanlığı X. Bölge Müdürlüğü, Sinop.

Yücel, M. (2005). *Doğa Koruma*. Adana: Çukurova Üniversitesi Yayın No: 265.

Zhang, J., Xiang, C. and Li, M. (2012). Integrative ecological sensitivity (IES) applied to assessment of eco-tourism impact on forest vegetation landscape: A case from the Baihua Mountain Reserve of Beijing, China. *Ecological Indicators*, (18), 365–370.